

Bohinjsko jezero:

K vodi, h kateri se vračam

Bohinjsko jezero je voda, h kateri se vedno vračam. V njem v mislih plavam tudi, kadar me ni tam.

Ni čudno, da je to jezero prostor naše mitologije, da je Prešeren svoj *Krst* postavil ravno sem, kajti pogled na jezero je kot ep; svetloba neba, zraka in vode je v vsaki uri dneva drugačna, zeleni gozdovi kot perzijska preproga objemajo hribe in za njimi so sive gore kot stari nepremični poglavarji. Ko zvečer sonce zaide, se za temi gorami še vedno svetlika pritajena svetloba. Bohinjsko jezero je divje. Poganško svetišče.

Vsebina Prešernovega *Krsta pri Savici* je zame že od nekdaj nerešljiva uganka, saj se konča tako žalostno in brezupno; z junakovim porazom, z izgubo ljubezni, s prestopom v osovraženo vero.

Črtomir, glavni junak te pesniške umetnine, se na začetku s poganskimi tovariši več mesecev bori z devetkrat večjo vojsko krščanskega kneza Valjehuna, ki jih želi nasilno pokristjaniti. Za Črtomirja je svoboda naroda najpomembnejša na svetu, zato se odloči, da se bo zanjo boril do smrti.

Prešeren Črtomirja opiše kot pogumnega in poštenega vojščaka, ki ga njegova vojska obožuje. Na koncu se pogani zatečejo na Ajdovski gradec, kjer jih obkoli Valjhun, in ko se poskušajo ponoči skrivaj prebiti v gozd in v svobodo, jih napade krščanska vojska in vse pomori.

Preživi le Črtomir, ki se zjutraj, naslonjen na svoj krvavi meč, znajde pred nebeško čistim Bohinjskim jezerom. Obupan je in le zato, ker ljubi pogansko svečenico Bogomilo, se odloči, da ne bo naredil samomora. A ko se pozneje z njo sreča pri slapu Savica, spozna, da je Bogomila postala kristjanka, saj je novemu Bogu obljubila večno zvestobo, če bo le ohranil Črtomirja živega. In Bog je držal obljubo. Zato se je odrekla zemeljski sreči s Črtomirjem, saj verjame, da bosta po smrti v nebesih spet skupaj. Črtomir, ki dvomi o krščanski veri, saj je spoznal, da v njenem imenu koljejo ljudi, se na koncu vda in v joku in molku, kot zapiše Prešeren, pusti, da ga duhovnik krsti pri veličastnem slapu. Z Bogomilo gresta vsak svojo pot in »nič več se nista videla na sveti«.

Prešeren je napisal pesnitev, polno dilem. Črtomir, ki je na začetku bojevit romantični junak, je na koncu razcepljen, vdan v usodo, brez upanja v srcu. Spreobrne se in postane misijonar vere, v imenu katere so pobili vse njegove tovariše. Izgubi svoj poganski narod, odpove se identiteti, in ko se želi na koncu zateči k ljubezni, izgubi še to.

Je Črtomir, poln dilem, v resnici naš Hamlet?

Zdaj, ko sem po dolgem času še enkrat brala *Krst*, sem spet premišljevala o tem, kakšna umetnina je, in o tem, da je Prešeren najbrž pesnitev zavestno končal tako žalostno in dvoumno. Morda je želel kaj povedati o značaju naroda, o njegovi zgodovinski usodi, o junakih, ki redkokdaj zmagajo. Kaj pa, če je skrivno sporočilo *Krsta* preprosto to, da se moramo vedno spraševati o tem, kaj je res pomembno, o smislu, lepoti in ljubezni na tem in ne na drugem svetu? Nas je potopil v to nesrečo, da bi nas streznil?

V knjigi *Umreti* ni mogla stara Sibila Jože Kastelic, ko analizira *Krst pri Savici*, piše tudi o obeh jezerih, ki nastopata v njem, Blejskem in Bohinjskem. Blejsko, kot pravi, je vse sama luč, »vse je odprto proti ravnici med Gradom in Stražo«, svetlo je, baročno, čisto ženskega značaja. Bohinjsko je drugačno, »zaprto med stene visokih previsov na vseh straneh od vzhodnega kraja proti Savici«. Kakor gotška katedrala je, čisto moško. Zamišljeno in samotno.

Morda se prav zato tako zlijem z njim. Dotik, napiše, je najintimnejši čut od vseh. Ko plavamo v vodi, se ga zelo zavedamo.

Mogoče bi moral po tisti bitki Črtomir le zaplavati v Bohinjskem jezeru in bi bilo vse drugače.

Odlomek iz nagovora **Irene Štaudohar** ob svetovnem dnevu voda na *Vodnih dnevih 2026*

